

KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ
İSTATİSTİK KURUMU

07 Kasım 2023

Hanehalkı Bütçe Anketleri, hanelerin sosyo-ekonomik yapıları, yaşam düzeyleri ve tüketim kalıpları hakkında bilgi veren ayrıca toplumun ihtiyaçlarının belirlenmesi, kullanılabilir gelirin haneler ya da fertler arasında ne şekilde dağıldığının ortaya konması ve uygulanan sosyo-ekonomik politikaların geçerliliğinin test edilmesi amacıyla kullanılan en önemli veri kaynaklarından biridir.

Ülkemizin sürekli gelişen ve değişen bir yapı içinde bulunması, en son 2014-2015 yıllarında uygulaması yapılan Hanehalkı Bütçe Anketi'nin belirli periyotlarda yinelenmesini gerektirmiş ve bu amaçla Kurumumuz, ülke ekonomisini ve insanların yaşam seviyelerini belirleyebilmek için Avrupa Birliği'nin finansmanında Dünya Bankası'nın da teknik desteği ve iş birliği ile 1 Temmuz 2021 - 30 Haziran 2022 tarihleri arasında Hanehalkı Bütçe Anketi'ni uygulayarak, ülkemizdeki bireylerin ve bunların oluşturduğu hanehalklarının tüketim kalıpları ve gelir düzeyleri hakkında bilgiler derlemiştir. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ortaya çıkan COVID-19 salgını etkilerinin devam ettiği bir dönemde uygulanan anket sonuçları, salgın sebebiyle tüketim alışkanlıklarında oluşan değişimlerin bir kısmının geçici , bir kısmının ise daha uzun süreli olacağını açıkça ortaya koymuştur.

2021-2022 Hanehalkı Bütçe Anketi'nden elde edilen **HANEHALKI GELİR DAĞILIMI ve HANEHALKI TÜKETİM HARCAMASI**'na yönelik özet sonuçlar aşağıda belirtildiği gibidir. Daha detaylı "Gelir Dağılımı Sonuçları" ve "Tüketim Harcaması Sonuçları" ise Kurumumuzun web sayfasından paylaşılmıştır.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

İrfan Tansel DEMİR
İstatistik Kurumu Başkanı

➤ GELİR DAĞILIMI SONUÇLARI, 2021-2022

Yüzde paylar analizine göre, beşinci yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı pay, birinci yüzde 20'lik gruba göre 6,7 kattır.

2021-2022 Hanehalkı Bütçe Araştırması sonuçlarına göre, eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirin'e göre oluşturulan yüzde 20'lik hanehalkı gruplarından en yüksek gelire sahip beşinci gruptakilerin toplam gelirden aldığı pay % 43,6 iken, en düşük gelire sahip birinci gruptakilerin toplam gelirden aldığı pay % 6,5'dir.

Buna göre, beşinci yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı payın birinci yüzde 20'lik grubun toplam gelirden aldığı paya oranını veren P80/P20 eşitsizlik ölçüsü 6,7 kattır.

Kentsel yerleşim yerleri için beşinci yüzde 20'lik grubun payının birinci yüzde 20'lik grubun payına oranı (P80/P20) 6,3 kat, kırsal yerleşim yerleri için ise 6,6 kat olarak hesaplanmıştır.

2021-2022 anketinde Gelir dağılımı eşitsizlik ölçütlerinden Gini katsayısı 2014-2015 anketine göre yükseliş göstermiştir.

2014-2015 HBA ile 2021-2022 HBA sonuçları karşılaştırıldığında, 2014-2015 yıllarında Gelir dağılımı eşitsizlik ölçütlerinden gini katsayısı, KKTC için 0,34, kentsel yerleşim yerleri için 0,35, kırsal yerleşim yerleri için ise 0,33 olarak hesaplanmışken, 2021-2022 anketinde bu rakam KKTC için 0,37, kentsel yerleşim yerleri için 0,35, kırsal yerleşim yerleri için ise 0,37 olarak hesaplanmıştır. Gini katsayısı, sıfıra yaklaştıkça gelir dağılımında eşitliği, 1'e yaklaştıkça gelir dağılımında bozulmayı ifade etmektedir.

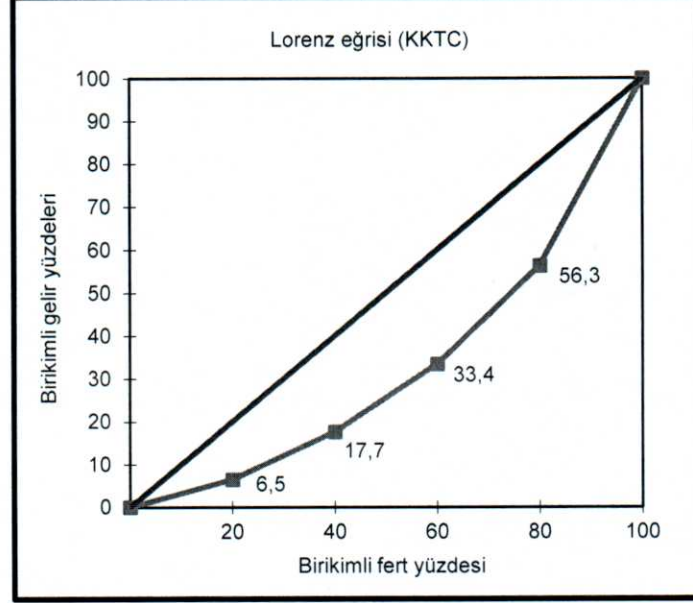
Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirlerine göre sıralı 20'lik gruplar, 2021-2022

Yüzde 20'lik fert grupları	KKTC	Kent	Kır
Toplam	100	100	100
Birinci yüzde 20(*)	6,54	6,78	6,55
İkinci yüzde 20	11,18	11,55	11,02
Üçüncü yüzde 20	15,74	16,33	15,92
Dördüncü yüzde 20	22,92	22,78	23,38
Beşinci yüzde 20(*)	43,61	42,56	43,14
Gini katsayısı	0,37	0,35	0,37
Son yüzde 20/İlk yüzde 20 (P80/20)	6,7	6,3	6,6

(*) Fertler eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirlerine göre küçükten büyüğe doğru sıralanarak 5 gruba ayrıldığında; "Birinci yüzde 20'lik grup" geliri en düşük olan grubu, "Beşinci yüzde 20'lik grup" ise geliri en yüksek olan grubu tanımlamaktadır.

Gelirin nüfusa dağılımındaki eşitsizliğin grafik gösterimi olan Lorenz eğrisi, grafiğin dikey ekseninde gelirin birikimli payları, yatay ekseninde nüfusun birikimli payları yüzde olarak gösterilmek suretiyle eğrinin “köşegen doğru”dan uzaklığına göre yorumlanır.

Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir fert gelirlerinin Lorenz Eğrisi

Ortalama yıllık hanehalkı kullanılabilir gelir 2014-2015 HBA'da 56 031 TL'iken bu rakam 2021-2022 HBA'da 190 879 TL'ye yükselmiştir.

KKTC'de hanehalkı başına düşen ortalama yıllık kullanılabilir gelir 190 879 TL iken, ortalama yıllık eşdeğer hanehalkı kullanılabilir geliri 93 750 TL'dir.

Toplam gelir içinde en fazla payı maaş-ücret gelirleri almaktadır.

Maaş-ücret gelirleri % 47,2'lik oranla toplam gelir içerisinde en fazla paya sahiptir. Bunu % 19,6 ile devletten transferler, % 15,2 ile yurt dışından transfer gelirleri izlemektedir.

Toplam gelirin % 37,4'ünü oluşturan transferlerin % 52,4'ünü devlet transferleri oluşturmaktadır.

Toplam gelir içinde transferlerin (devletten, yurtdışından ve özel transferler) payı % 37,4'dür. Bunun % 52,4'ünü devlet transferleri oluşturmaktadır. (Devlet transferlerinin toplam gelir içindeki payı % 19,6, yurt dışından transferlerin payı % 15,2 ve özel transferlerin payı ise % 2,6'dır.)

Devlet transferlerinin, eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirlerine göre oluşturulan yüzde 20'lik gruptaki dağılımına bakıldığında; birinci yüzde 20'lik grubun devlet transferlerinden payı % 11,6 iken, beşinci yüzde 20'lik grubun aldığı pay % 17,9'dur.

Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirlerine göre nüfusun %14,4'ü yoksulluk sınırının altındadır.

Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir gelirleri kullanılarak çeşitli göreceli yoksulluk sınırları (eşdeğer hanehalkı kullanılabilir medyan gelirin % 40, % 50, % 60 veya % 70'ine göre) hesaplanmaktadır.

Eşdeğer hanehalkı kullanılabilir medyan gelirin % 50'si dikkate alınarak belirlenen yoksulluk sınırına göre; nüfusun % 14,4'ü, yoksulluk riski altındadır

➤ HANEHALKI TÜKETİM HARCAMASI SONUÇLARI,2021-2022

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti genelinde hanehalklarının yaptığı toplam tüketim harcamalarının içinde en yüksek payı % 21,6 oranıyla Konut,su,elektrik,gaz ve diğer yakıt harcamaları alıyor.

2021-2022 Hanehalkı Bütçe Araştırması'ndan elde edilen sonuçlara göre; KKTC genelinde hanehalklarının tüketim amaçlı yaptığı harcamalar içinde en yüksek payı % 21,6 oranıyla konut, su, elektrik,gaz ve diğer yakıt harcamaları alırken, bunu % 20,5 ile Gıda ve Alkolsüz içecekler ve % 18,5 ile ulaştırma izlemektedir. KKTC genelinde yapılan harcamalar içinde eğitim hizmetleri harcamalarının payı ise % 6,1'dir.

KKTC'de hanehalkı başına aylık ortalama tüketim harcaması 19 532 TL'dir

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde hanehalkı başına aylık ortalama tüketim harcaması 19 532 TL olarak tahmin edilirken, bu rakam kentsel yerlerde 18 428 TL, kırsal yerlerde ise ortalama 20 753 TL olarak tahmin edilmiştir.

2021-2022 yılında gıdaya ayrılan payda 2014-2015'e göre artış gözlemlenmiştir.

2021-2022 Hba ile 2014-2015 Hanehalkı Bütçe Araştırması sonuçları karşılaştırıldığında; 2014-2015 yılında % 16,0 olan gıda harcaması(Alkollü içecek ve tütün hariç) payının 2021-2022'de % 20,5 olarak gerçekleştiği; eğitim harcamaları payının % 7,1'den % 6,1'e, eğlence ve kültür harcamaları payının % 8,9'dan % 2,6'ya, konut harcamalarının % 25,1'den % 21,6'ya düştüğü gözlemlenmiştir.

Düşük gelirlili hanehalkları, yüksek gelirlili hanehalklarına göre gıdaya daha fazla pay ayırıyor

Gelire göre sıralı % 20'lik gruplar itibariyle tüketim harcamalarının dağılımına bakıldığında; birinci % 20'lik grupta yer alan hanehalklarının gıda harcamasına ayırdıkları pay % 24,1 iken, beşinci % 20'lik gruptaki hanehalklarının gıda harcamalarına ayırdığı payın % 16,0 olduğu

Haber Bülteni

gözenmektedir. Ulaştırma hizmetleri harcamalarının oranı ise birinci % 20'lik grup için % 14,1 olurken, beşinci % 20'lik grup için % 22,8'dir.

Toplam gıda harcamasının % 13,9'unu gelire göre sıralı birinci % 20'lik grupta yer alan hanehalkları, % 27,1'ini ise beşinci % 20'lik grupta yer alan hanehalkları yapmaktadır. Konuta yapılan harcamaların % 11,9'u birinci % 20'lik grupta yer alan hanehalklarına ait iken % 36,4'ü beşinci % 20'lik grupta yer almaktadır. Toplam eğitim hizmetleri harcamalarında ise birinci % 20'lik grubun payı % 19,5 iken beşinci % 20'lik grubun payı % 21,0 dır.